

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “สภาพน้ำในแม่น้ำแควน้อยกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี” เป็นการศึกษาถึงผลกระทบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรีที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพน้ำในแม่น้ำแควน้อย ที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้จัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรีเอง และ ชุมชนในบริเวณใกล้เคียง ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้รูปแบบการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้มองเห็นความสำคัญ และความสัมพันธ์ของข้อมูลทั้งในเบื้องกว้างและในเบื้องลึก ทำการศึกษาในเชิงสำรวจ (Survey) เพื่อเข้าถึงความเข้าใจในระดับชาวบ้าน และองค์กร ด้วยวิธีการสังเกต (Observation) และสัมภาษณ์ (Interview) ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการสังเกตการณ์ ในการดำเนินชีวิต และการกำจัดน้ำทิ้ง ขยะ และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อชาวบ้าน และการท่องเที่ยว อันเนื่องมาจากสภาพของน้ำ นอกจากนี้ได้ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ตำรา และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เมื่อผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาก็ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลไปด้วยในคราวเดียวกัน โดยนำมาเขียนบรรยายผลการศึกษารูปผลการศึกษา และอภิปรายผลถึงความสัมพันธ์ของข้อมูล

3.1 แหล่งข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาเป็นการศึกษาสภาพของแม่น้ำแควน้อยตลอดทั้งสายลำน้ำ ผู้ศึกษาได้แบ่งพื้นที่ในการศึกษาตลอดลำน้ำแควน้อยเป็น 4 ส่วนตามการแบ่งเขตการปกครองระดับอำเภอภายในจังหวัดกาญจนบุรีคือ อำเภอสังขละบุรี อำเภอทองผาภูมิ อำเภอไทรโยค และอำเภอเมืองกาญจนบุรี ซึ่งทำให้เป็นผลดีในการจัดเก็บ และการรวบรวมข้อมูล อีกทั้งยังทำให้สามารถมองเห็นบริบทของพื้นที่แต่ละพื้นที่ได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะนำมาซึ่งการเชื่อมโยงความรู้ในบริบทของพื้นที่ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับน้ำในแม่น้ำ และปัญหาที่ทำการศึกษาค้นคว้าได้ดียิ่งขึ้น ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

3.1.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

เป็นข้อมูลที่รวบรวมได้โดยตรง แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1) การศึกษาโดยเข้าไปสำรวจพื้นที่ศึกษา (Survey) เพื่อศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับ ชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน พฤติกรรมของชาวบ้าน การดำรงอยู่ร่วมกันระหว่างอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวกับชุมชน และปริบท ภาพรวมของชุมชนในลุ่มแม่น้ำแควน้อย ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงความคิดเห็นของชาวบ้าน นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่

ในการศึกษาโดยการสำรวจนั้น ผู้ศึกษาได้เข้าไปสำรวจในพื้นที่อำเภอสังขละบุรี อำเภอทองผาภูมิ อำเภอไทรโยค และอำเภอเมืองกาญจนบุรี เป็นเวลารวม 6 เดือนซึ่งใช้เวลาในการสำรวจในบริเวณอำเภอไทรโยคนานที่สุด คือ 4 เดือน

การสำรวจในพื้นที่อำเภอสังขละบุรีในช่วงเวลาเดือน สิงหาคม และ ตุลาคม ได้เข้าไปสัมภาษณ์ ชาวบ้านในอำเภอทองผาภูมิ 4 - 5 กลุ่มในเขตเทศบาล ทั้งผู้ประกอบการร้านค้า ร้านอาหารทั้งในบริเวณเขตเทศบาลและสถานที่ท่องเที่ยว เช่นริมห้วยซองกาเลีย และบริเวณน้ำตกเกริงกะเวีย ชาวบ้านในหมู่บ้านมอญ และหมู่บ้านกะเหรี่ยง กลุ่มเด็กที่เล่นอยู่บริเวณสะพานมอญ ไกด์ชาวต่างชาติที่กำลังนำนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติท่องเที่ยวในบริเวณวัดวังแก้วเวาราม และนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

ส่วนในอำเภอทองผาภูมิที่ได้เข้าไปสำรวจพร้อม ๆ กับอำเภอสังขละบุรี คือ ช่วงเวลาเดือน สิงหาคม และตุลาคม นอกจากการสำรวจพื้นที่โดยการสังเกตแล้ว มีการเข้าไปสัมภาษณ์ชาวบ้านในพื้นที่เทศบาลกลุ่มเล็ก ๆ และเข้าไปสัมภาษณ์ชาวบ้านและผู้ประกอบการรายย่อยที่อาศัยอยู่บริเวณริมอ่างเก็บน้ำของเขื่อนวชิราลงกรณ์ในอำเภอทองผาภูมิ และได้สัมภาษณ์ชาวบ้านที่เปิดกิจการร้านค้า ทั้งในบริเวณพื้นที่เทศบาล และพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเช่น ชาวบ้านและผู้ประกอบการร้านค้าในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาแหลม

ในอำเภอไทรโยคเป็นแหล่งที่มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย ผู้ศึกษาได้เข้าไปทำการสำรวจโดยการสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการรีสอร์ท ที่พัก หลาย ๆ คนในพื้นที่ อีกทั้งมีการสัมภาษณ์ชาวบ้านทั้งในเขตเทศบาล และในเขตตำบลต่าง ๆ ตลอดริมฝั่งแม่น้ำแควน้อย โดยเฉพาะชาวบ้านที่บริเวณแม่น้ำน้อยที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากปัญหาน้ำท่วม น้ำหลากจากแม่น้ำน้อยที่ไหลลงมารวมกับแม่น้ำแควน้อยที่บริเวณหมู่บ้านแม่น้ำน้อย และหมู่บ้านแก่งประลอม อีกทั้งมีการเข้าไปสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการร้านค้า ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยวในบริเวณอุทยานแห่งชาติไทรโยค

2) การศึกษาข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำที่เป็นทางการ ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ผู้จัดการ – เจ้าของกิจการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

จากการศึกษาของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และหัวหน้าองค์กรของเอกชน ผู้ศึกษาได้เข้าทำการสัมภาษณ์ พนักงานของเทศบาลในแต่ละอำเภอ อีกทั้งได้สัมภาษณ์ นายกเทศมนตรีของอำเภอไทรโยค และปลัดอำเภอไทรโยค สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติเขาแหลม อุทยานแห่งชาติลำคลองงู และอุทยานแห่งชาติไทรโยค ที่มีสำนักงานอยู่ในพื้นที่ อำเภอสังขละบุรี อำเภอทองผาภูมิ และอำเภอไทรโยค ในขอบเขตพื้นที่บริเวณริมแม่น้ำแควน้อย ผู้ศึกษาได้เข้าทำการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย อธิบดีกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นายกสมาคมชาวเรือชาวแพ พนักงานของกรมขนส่งทางน้ำที่ 3 พนักงานของสาธารณสุขเทศบาลเมืองกาญจนบุรี พนักงานของเทศบาลเมืองกาญจนบุรี พนักงานของกองช่างสาธารณสุข พนักงานของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดกาญจนบุรี พนักงานของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และพนักงานจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนเหล่านี้ ทำให้ผู้ศึกษาได้รับข้อมูลที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิเพิ่มเติมอีกด้วย

3.1.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษา และรวบรวมเอกสาร ตำรา บทความ สิ่งพิมพ์ รายงานการศึกษาต่าง ๆ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา โดยข้อมูลทุติยภูมิจะเน้นข้อมูลทางสถิติและต้องใช้เครื่องมือในการวัด ที่หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้วัด และเก็บข้อมูลไว้เป็นสถิติเรียบร้อยแล้วเช่น

- ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละปี เป็นข้อมูลที่ได้รับจากสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดกาญจนบุรี

- ข้อมูลรายได้จากการท่องเที่ยวในแต่ละปีของจังหวัดกาญจนบุรี เป็นข้อมูลที่ได้รับจากสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดกาญจนบุรี

- ข้อมูลการรับน้ำ การปล่อยน้ำในแต่ละวันของเขื่อน เป็นข้อมูลที่ได้รับจากสำนักงานกองบำรุงรักษาเขื่อนวชิราลงกรณ์

- จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติต่าง ๆ ในแต่ละเดือน เป็นข้อมูลที่ได้รับจากอุทยานแห่งชาติ เขาแหลม อุทยานแห่งชาติไทรโยค

สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดกาญจนบุรี กรมการขนส่งทางน้ำที่ 3 กรมชลประทาน สำนักงานเขื่อนวชิราลงกรณ์ อุทยานแห่งชาติเขาแหลม อุทยานแห่งชาติไทรโยค

3.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ประกอบด้วยบุคคลต่างสถานภาพทางสังคม บทบาท และหน้าที่ มี 4 กลุ่ม ได้แก่

3.2.1 เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติเขาแหลม พนักงานอุทยานแห่งชาติไทรโยค เจ้าหน้าที่ของเขื่อนวชิราลงกรณ์ องค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดอำเภอไทรโยค พนักงานเทศบาลตำบลไทรโยค พนักงานของกรมการขนส่งทางน้ำที่ 3 ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดกาญจนบุรี หัวหน้ากองบำรุงรักษาเขื่อนวชิราลงกรณ์ หัวหน้ากองช่างสุขาภิบาล เจ้าหน้าที่ของกองสุขาภิบาลจังหวัดกาญจนบุรี เจ้าหน้าที่ของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อศึกษาเรื่องศักยภาพในการจัดการ คูแล อนุรักษ์ และฟื้นฟู แหล่งน้ำ ลำน้ำสำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี อีกทั้งศึกษาเรื่องผลกระทบ ของระดับน้ำ มลภาวะของน้ำที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ทำการรวบรวมไว้บางส่วน

3.2.2 ชุมชน – ชาวบ้าน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ชาวบ้านในบริเวณอำเภอสังขละบุรี ชาวบ้านในอำเภอดงพญาณี ชาวบ้านในอำเภอไทรโยค ชาวบ้านในบริเวณอำเภอเมือง ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านมอญ หมู่บ้านกะเหรี่ยง และชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแม่น้ำน้อยที่บริเวณแม่น้ำน้อย และหมู่บ้านแก่งประหลอมที่อยู่บริเวณตำบลแก่งประหลอม เพื่อศึกษาถึงความ เป็นอยู่ และการมีส่วนร่วมในการดูแล อนุรักษ์ และรักษาน้ำในลำน้ำ รวมทั้งสาเหตุ และผลกระทบ ที่มีผลต่อชาวบ้าน อันจะส่งผลกระทบต่อไปถึงความสามารถในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรี

3.2.3 ผู้ประกอบการ ที่ประกอบธุรกิจ – กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ได้ ผู้ประกอบการรีสอร์ท แพคเกจ ที่พัก แพดิสโก แพคาราโอเกะ ผู้ประกอบกิจกรรม ล่องแพ และร้านค้าเล็ก ๆ บริเวณสถานที่ท่องเที่ยว ในบริเวณส่วนต่าง ๆ ของแม่น้ำ และสมาคม ธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี สมาคมชาวเรือชาวแพจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อศึกษาถึงสาเหตุ และผลกระทบของน้ำในลำน้ำสำคัญที่กระทบต่อกิจการ โดยดูจากรายได้ และจำนวนนักท่องเที่ยว ในช่วงเวลานั้น ๆ และศึกษาถึงความเข้าใจ และความตระหนักถึงปัญหาของน้ำในลำน้ำใกล้เคียง

3.2.4 สุ่มนักท่องเที่ยว ที่เข้ามาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้แก่กลุ่ม นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวบริเวณ อำเภอสังขละบุรี บริเวณอุทยานแห่งชาติเขาแหลม บริเวณ ห้วยซองกาเลีย บริเวณน้ำตกเกริงกะเวีย บริเวณอุทยานแห่งชาติไทรโยค บริเวณรีสอร์ทที่พักใน อำเภอ สังขละบุรี อำเภอไทรโยค และอำเภอเมือง เพื่อศึกษาถึง ความสนใจ และสาเหตุจุดต่าง ๆ

ของการท่องเที่ยวในลำน้ำที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังศึกษาถึงผลกระทบเนื่องจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อลำน้ำทั้งทางตรงและทางอ้อม

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.3.1 ใช้วิธีการสังเกต (Observation) การเข้าไปสัมผัสสถานที่ในบริเวณอำเภอต่าง ๆ ในอำเภอสังขละบุรี ได้แก่ เทศบาลตำบลสังขละบุรี หมู่บ้านมอญ หมู่บ้านกะเหรี่ยง น้ำตกเกริงกะเวีย อำเภอทองผาภูมิ เทศบาลตำบลทองผาภูมิ ห้วยซองกาเลีย บริเวณริมอ่างเก็บน้ำของเขื่อนวชิราลงกรณ์ อำเภอไทรโยค เทศบาลตำบลไทรโยค เทศบาลตำบลลุ่มสุ่ม อำเภอเมืองได้แก่เขตเทศบาลเมืองกาญจนบุรี ได้เห็นและสังเกตความเป็นอยู่ของชุมชน และการจัดการการท่องเที่ยวของกิจการต่าง ๆ ในลุ่มน้ำ ใช้การสังเกตพฤติกรรม จดบันทึก การถ่ายรูป สภาพลำน้ำที่ได้พบเห็นจริง เช่น มลภาวะ การปนเปื้อนของน้ำที่มีขยะ สีและระดับของน้ำไหลหลาก เพื่อใช้เป็นข้อมูลวิเคราะห์ข้อเท็จจริงร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อนำเสนอข้อมูลที่ได้ตามความเป็นจริงที่ผู้ศึกษาได้เข้าไปพบเห็น

3.3.2 การสัมภาษณ์ (Interview) ได้ศึกษาค้นคว้า ในรูปแบบปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้ถาม และผู้ตอบมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูล ทั้งส่วนที่ได้รับรู้จากแหล่งอื่นมาแล้ว และส่วนที่ยังไม่ได้รับรู้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ตรงตามความเป็นจริงที่สุด อีกทั้งเป็นการทำให้ทราบข้อมูลในส่วนที่เป็นอดีตที่ผ่านมาจากประสบการณ์ของผู้ถูกสัมภาษณ์ เป็นการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมาย ในขณะที่สัมภาษณ์ สามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้ตอบได้ทั้ง ทางสีหน้า ท่าทาง และคำพูด และผู้ศึกษาเลือกวิธีการสัมภาษณ์ดังนี้

1) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือ การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured Interview or Formal Interview) โดยการสัมภาษณ์ มักจะเทศก์ในอำเภอสังขละบุรี นักท่องเที่ยวในอำเภอสังขละบุรี

- ระดับน้ำท่วม – ระดับน้ำแล้ง
- มลภาวะของน้ำที่ได้พบ
- ความร่วมมือในการจัดการดูแลลำน้ำ
- ผลกระทบของลำน้ำต่อธุรกิจที่สามารถรับรู้ได้

2) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เป็นการสนทนาในบรรยากาศง่าย ๆ สบาย ๆ ไม่มีพิธีรีตอง ไม่มีลำดับของคำถาม โดยสัมภาษณ์ผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ กลุ่มเยาวชนชน และชาวบ้านที่พบในพื้นที่ ผู้ประกอบการรีสอร์ทที่พักในท้องที่ส่วนต่าง ๆ ของแม่น้ำแควน้อย และผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พนักงานของกรมเจ้าท่าภาค 3 นายกสมาคมชาวเรือชาวแพ นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวกาญจนบุรี รองประธานหอการค้าจังหวัดกาญจนบุรี

3) การสนทนากลุ่ม หรือการประชุมของกลุ่มเป้าหมาย (Focus Group) ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยวบริเวณรีสอร์ทในอำเภอสังขละบุรี อำเภอไทรโยค อำเภอทองผาภูมิ กลุ่มนักท่องเที่ยวบริเวณน้ำตกเกริงกะเวีย กลุ่มนักท่องเที่ยวบริเวณห้วยซองกาเลีย กลุ่มชาวบ้านในท้องที่ที่เข้าไปทำการสำรวจ กลุ่มผู้ประกอบการรายย่อยในพื้นที่ ได้แก่ บริเวณน้ำตกเกริงกะเวีย บริเวณห้วยซองกาเลีย บริเวณอุทยานแห่งชาติเขาแหลม บริเวณอุทยานแห่งชาติไทรโยค เจ้าหน้าที่ขององค์กรรัฐเช่น กลุ่มพนักงานของกองสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มเยาวชนในพื้นที่ที่เข้าไปสำรวจ เช่น เยาวชนที่บริเวณสะพานมอญอำเภอสังขละบุรี

3.4 การตรวจสอบข้อมูล

ข้อมูลที่ได้นำมาตรวจสอบความถูกต้องอย่างสม่ำเสมอโดย

3.4.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยนำข้อมูลจากภาคสนาม และข้อมูลจากการวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์เปรียบเทียบ ระยะเวลา สถานที่ บุคคล และเนื้อหาที่แตกต่างกันว่า หากเวลาต่างกันข้อมูลที่ได้ ต่างกันหรือไม่ ข้อมูลที่ได้ต่างสถานที่กัน ข้อมูลเหมือนกันหรือไม่ และหากบุคคลเปลี่ยนไป ข้อมูลที่ได้เหมือนกันหรือไม่

3.4.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการ (Methodological Triangulation) การใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน โดยในการศึกษาใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมควบคู่กับสถานการณ์ พร้อมทั้งการศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วย หากข้อมูลที่ได้มีความแตกต่างกัน หรือขัดแย้งกัน ผู้ศึกษาเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลอีกครั้ง และหากข้อมูลที่ได้ทำการตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่าเป็นข้อมูลที่เหมือนกัน ทำให้ผู้นำเชื่อถือเป็นข้อมูลที่ถูกต้องแล้ว นำผลการศึกษามาเสนอวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการเขียนรายงานเชิงบรรยาย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ควรมีขั้นตอนเพื่อตรวจสอบความถูกต้องดังนี้

3.5.1 การแยกแยะข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับบริบททั่วไป ศักยภาพ ปัจจัย และการมีส่วนร่วมของชุมชน ธุรกิจท่องเที่ยว และ องค์กรของรัฐ ในด้าน การบริหาร จัดการ ดูแล และฟื้นฟูลุ่มน้ำ

3.5.2 จัดหมวดหมู่ข้อมูล หลังจากการแยกแยะข้อมูลต่าง ๆ แล้ว นำข้อมูลที่แยกแยะแล้วนั้นมาจัดหมวดหมู่ข้อมูลใหม่เพื่อหาความสอดคล้อง และตรวจสอบข้อขัดแย้งของข้อมูล

3.5.3 การจัดลำดับความสำคัญ เป็นการนำข้อมูลที่จัดหมวดหมู่เรียบร้อยแล้วมาจัดลำดับความสำคัญ

3.5.4 การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล เชื่อมโยงความสัมพันธ์ กรอบแนวคิด และทฤษฎี เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์เชื่อมโยง ถึงความสัมพันธ์กันเพื่อทำความเข้าใจ ในด้าน ความหลากหลาย ความเหมือน และความแตกต่างกันของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ ใช้ประโยชน์ในการพรรณนาให้เห็นถึงศักยภาพ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของชุมชนในการจัดการป่าชุมชน และบทบาทการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน การท่องเที่ยว ในการจัดการการท่องเที่ยว